

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2019. gada 19. martā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Dublinas sistēma – Regula (ES) Nr. 604/2013 – Pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšana uz dalībvalsti, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu – Jēdziens “bēgšana” – Pārsūtīšanas termiņa pagarināšanas kārtība – Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. pants – Nopietns necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks patvēruma procedūras rezultātā – Starptautiskās aizsardzības saņēmēju dzīves apstākļi minētajā dalībvalstī

Lietā C-163/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* (Bādenes-Virtembergas federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa, Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 15. martā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 3. aprīlī, tiesvedībā

Abubacarr Jawo

pret

Vācijas Federatīvo Republiku,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], palātu priekšsēdētāji A. Prehala [*A. Prechal*], M. Vilaras [*M. Vilaras*], J. Regans [*E. Regan*], F. Biltšens [*F. Biltgen*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un K. Likurģs [*C. Lycourgos*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], E. Juhāss [*E. Juhász*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), J. Malenovskis [*J. Malenovský*], L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] un D. Švābi [*D. Šváby*],

ģenerāladvokāts: M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretārs: M. Aleksejevs [*M. Alekseev*], nodaļas vadītājs,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 8. maija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *M. Jawo* vārdā – *B. Münch* un *U. Bargon*, *Rechtsanwälte*,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze*, *R. Kanitz* un *M. Henning*, kā arī *V. Thanisch*, pārstāvji,
- Beļģijas valdības vārdā – *C. Van Lul* un *P. Cottin*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

- Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *L. Cordì* un *L. D’Ascìa*, *avvocati dello Stato*,
- Ungārijas valdības vārdā – *M. M. Tátrai*, kā arī *M. Z. Fehér* un *G. Koós*, pārstāvji,
- Nīderlandes valdības vārdā – *J. Langer*, kā arī *M. Bulterman*, *C. S. Schillemans* un *M. Gijzen*, pārstāvji,
- Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *S. Brandon*, kā arī *C. Crane*, pārstāvji, kuriem palīdz *D. Blundell*, *barrister*,
- Šveices valdības vārdā – *E. Bichet*, pārstāvis,
- Eiropas Komisijas vārdā – *M. Condou-Durande* un *C. Ladenburger*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2018. gada 25. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2013, L 180, 31. lpp.; turpmāk tekstā – “Dublīnas III regula”), 3. panta 2. punktu un 29. panta 1. un 2. punktu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 4. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Abubacarr Jawo* un *Bundesrepublik Deutschland* (Vācijas Federatīvā Republika) attiecībā uz lēmumu par konkrētās personas pārsūtīšanu uz Itāliju.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta 1950. gada 4. novembrī Romā (turpmāk tekstā – “ECPAK”), 3. pantā “Spīdzināšanas aizliegums” ir noteikts:

“Nevienu cilvēku nedrīkst pakļaut spīdzināšanai vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt.”

Savienības tiesības

Harta

- 4 Saskaņā ar Hartas 1. pantu “Cilvēka cieņa”:

“Cilvēka cieņa ir neaizskarama. Tā ir jārespektē un jāaizsargā.”

- 5 Hartas 4. pantā “Spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegums” ir noteikts:

“Nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem.”

- 6 Hartas 47. panta “Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu” pirmajā daļā ir noteikts:

“Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.”

- 7 Hartas 51. panta “Piemērošanas joma” 1. punktā ir paredzēts:

“Šīs Hartas noteikumi attiecas uz Savienības iestādēm un struktūrām, ievērojot subsidiaritātes principu, un uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Tādēļ tās ievēro tiesības un principus, kā arī veicina to piemērošanu saskaņā ar savām atbilstīgajām pilnvarām un ievērojot Savienības kompetenci, kas tai piešķirta Līgumos.”

- 8 Hartas 52. panta “Tiesību un principu piemērošana un interpretēšana” 3. punktā ir noteikts:

“Ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst [ECPAK] garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību.”

Dublinas III regula

- 9 Ar Dublinas III regulu ir atcelta un aizstāta Padomes Regula (EK) Nr. 343/2003 (2003. gada 18. februāris), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2003, L 50, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Dublinas II regula”). Dublinas III regulas 4., 5., 19., 32. un 39. apsvērumā ir noteikts:

“(4) [Eiropadomes] Tamperes [īpašās 1999. gada 15. un 16. oktobra] sanāksmes secinājumos arī ir noteikts, ka [kopējā Eiropas patvēruma sistēmā] isā laikā būtu jāiekļauj skaidra un praktiski realizējama metode, lai noteiktu dalībvalsti, kas ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu.

(5) Šādai metodei vajadzētu balstīties uz objektīviem un taisnīgiem kritērijiem gan attiecībā uz dalībvalstīm, gan konkrētajām personām. Tai jo īpaši būtu jāparedz iespēja ātri noteikt atbildīgo dalībvalsti, lai garantētu starptautiskās aizsardzības noteikšanas procedūru faktisku pieejamību un nekavētu sasniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu ātras izskatīšanas mērķi.

[..]

(19) Lai nodrošinātu attiecīgo personu tiesību efektīvu aizsardzību, būtu jānosaka juridiskās garantijas un tiesības uz efektīviem aizsardzības līdzekļiem attiecībā uz lēmumiem par pārsūtīšanu uz atbildīgo dalībvalsti, jo īpaši saskaņā ar [Hartas] 47. pantu. Lai nodrošinātu starptautisko tiesību ievērošanu, efektīvi aizsardzības līdzekļi pret šādiem lēmumiem būtu jāattiecinā gan uz šīs regulas piemērošanas, gan juridiskās un faktiskās situācijas pārbaudi dalībvalstī, uz kuru pārsūta pieteikuma iesniedzēju.

[..]

(32) Attieksmē pret personām, uz kurām attiecas šī regula, dalībvalstīm ir jāievēro savas saistības atbilstīgi starptautisko tiesību dokumentiem, tostarp attiecīgajai Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai.

[..]

(39) Šajā regulā ir ievērotas [Hartā] atzītās pamattiesības un principi. Jo īpaši šīs regulas mērķis ir pilnībā nodrošināt [Hartas] 18. pantā garantētās patvēruma tiesības, kā arī tiesības, kas atzītas tās 1., 4., 7., 24. un 47. pantā. Tāpēc šī regula būtu attiecīgi jāpiemēro.”

10 Atbilstoši Dublinas III regulas 2. panta n) punktam “bēgšanas iespējamība” nozīmē, ka “attiecīgā gadījumā, pamatojoties uz tiesību aktos noteiktiem objektīviem kritērijiem, ir iemesls uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējs vai trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, kuram piemēro pārsūtīšanas procedūru, varētu aizbēgt”.

11 Dublinas III regulas 3. pantā “Pieļauve starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūrai” ir paredzēts:

“1. “Dalībvalstis izskata jebkuru starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko kādai no šīm valstīm tās teritorijā, tostarp pie robežas vai tranzīta zonās, iesniedz trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks. Pieteikumu izskata viena dalībvalsts, kas saskaņā ar III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem ir noteikta par atbildīgo.

2. Ja, pamatojoties uz šajā regulā uzskaitītajiem kritērijiem, nav iespējams izraudzīties atbildīgo dalībvalsti, tad par pieteikuma izskatīšanu ir atbildīga dalībvalsts, kurai pirmajai iesniegts starptautiskās aizsardzības pieteikums.

Ja nav iespējams pieteikuma iesniedzēju pārsūtīt uz dalībvalsti, kas [sākotnēji] izraudzīta par [..] atbildīgo, jo ir pamatots iemesls uzskatīt, ka pastāv sistēmiskas problēmas [nepilnības] patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos minētajā dalībvalstī, kā rezultātā pastāv necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks [Hartas] 4. panta nozīmē, dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, turpina izskatīt III nodaļā izklāstītos kritērijus, lai noteiktu, vai par atbildīgo var tikt izraudzīta cita dalībvalsts.

Ja saskaņā ar šo punktu nav iespējama pārsūtīšana uz nevienu dalībvalsti, kas izraudzīta, balstoties uz III nodaļā izklāstītajiem kritērijiem, vai uz pirmo dalībvalsti, kurā pieteikums iesniegts, dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, kļūst par atbildīgo dalībvalsti.

[..]”

12 Dublinas III regulas VI nodaļā “Uzņemšanas un atpakaļuzņemšanas procedūras” tostarp ir ietverti šīs regulas 27. un 29. pants.

13 Šīs regulas 27. panta “Tiesiskās aizsardzības līdzekļi” 1. punktā ir noteikts:

“Pieteikuma iesniedzējam vai citai personai, kas minēta 18. panta 1. punkta c) vai d) apakšpunktā, ir tiesības uz efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli, proti, pārsūtīšanas lēmuma faktiskisku un juridisku apelāciju vai pārskatīšanu tiesā.”

- 14 Dublinas III regulas VI nodaļas VI iedaļā, kurā aplūkota pieteikuma iesniedzēju pārsūtīšana uz atbildīgo dalībvalsti, ir ietverts šīs regulas 29. pants “Kārtība un termiņi”, kurā ir paredzēts:

“1. Pieteikuma iesniedzēja vai citas 18. panta 1. punkta c) vai d) apakšpunktā minētās personas pārsūtīšanu no pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts uz atbildīgo dalībvalsti veic saskaņā ar pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts tiesību aktiem pēc abu attiecīgo dalībvalstu savstarpējas apspriešanās, cik vien iespējams īsā laikā, un, vēlākais, sešos mēnešos no dienas, kad akceptēts citas dalībvalsts pieprasījums uzņemt vai uzņemt atpakaļ attiecīgo personu, vai no dienas, kad pieņemts galīgais lēmums par pārsūdzību vai pārskatīšanu, ja tas aptur pārsūtīšanu saskaņā ar 27. panta 3. punktu.

Ja pārsūtīšanu uz atbildīgo dalībvalsti veic, uzraugot izceļošanu vai izmantojot eskortu, dalībvalstis nodrošina, ka tā tiek veikta humāni un pilnībā ievērojot pamattiesības un cilvēka cieņu.

[..]

2. Ja pārsūtīšana nenotiek sešu mēnešu termiņā, tad atbildīgā dalībvalsts tiek atbrīvota no pienākuma uzņemt vai uzņemt atpakaļ attiecīgo personu un atbildība tiek nodota pieprasījuma iesniedzējai dalībvalstij. Šo termiņu var pagarināt, ilgākais, līdz vienam gadam, ja pārsūtīšanu nevar veikt attiecīgās personas ieslodzījuma dēļ, vai, ilgākais, līdz astoņpadsmit mēnešiem attiecīgās personas bēgšanas gadījumā.

[..]

4. Komisija ar īstenošanas aktiem nosaka vienādus nosacījumus attiecībā uz apspriešanos un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm, īpaši gadījumos, kad tiek veikta atlikta vai nokavēta pārsūtīšana, pārsūtīšana, kas akceptēta pēc noklusējuma, nepilngadīgu vai apgādājamu personu pārsūtīšana un uzraudzīta pārsūtīšana. [..]”

Īstenošanas regula

- 15 Komisijas Regula (EK) Nr. 1560/2003 (2003. gada 2. septembris), ar kuru paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai piemērotu Regulu (EK) Nr. 343/2003 (OV 2003, L 222, 3. lpp.), kas grozīta ar Komisijas Īstenošanas regulu (ES) Nr. 118/2014 (2014. gada 30. janvāris) (OV 2014, L 39, 1. lpp.), (turpmāk tekstā – “Īstenošanas regula”) ietver Dublinas II regulas un tagad arī Dublinas III regulas īstenošanas kārtību.
- 16 Īstenošanas regulas III nodaļa “Pārsūtīšana” ietver šīs regulas 9. pantu “Pārsūtīšanas atlikšana un aizkavēšana”, kurā paredzēts:

“1. Atbildīgā dalībvalsts nekavējoties jāinformē par [pārsūtīšanas] atlikšanu sakarā ar pārsūdzības procedūru vai procedūru ar atliekošo efektu, kuras dēļ pārsūtīšana jāpārtrauc, vai par tādiem fiziskiem iemesliem kā patvēruma meklētāja veselības stāvoklis, transporta nepieejamība vai gadījumu, kad patvēruma meklētājs no pārsūtīšanas procedūras ir atteicies [izvairījies].

1.a Ja pārsūtīšana ir aizkavēta pēc pārsūtītājas dalībvalsts pieprasījuma, pārsūtītājai dalībvalstij un atbildīgajai dalībvalstij ir jāsažinās, lai varētu organizēt jaunu pārsūtīšanu saskaņā ar 8. pantu iespējami drīz un ne vēlāk kā divu nedēļu laikā no brīža, kad iestādes uzzina, ka atlikšanu vai aizkavēšanu izraisījušie apstākļi vairs nepastāv. Tādā gadījumā pirms pārsūtīšanas nosūta atjauninātu standarta veidlapu datu nosūtīšanai pirms pārsūtīšanas, kas paredzēta VI pielikumā.

2. Dalībvalsts, kura kāda [Dublinas III regulas] 29. panta 2. punktā minēta iemesla dēļ parastajā sešu mēnešu termiņā no dienas, kad akceptēts pieprasījums uzņemt vai uzņemt atpakaļ attiecīgo personu, vai no dienas, kad pieņemts galīgais lēmums par pārsūdzību vai pārskatīšanu, ja tas aptur pārsūtīšanu, nevar veikt pārsūtīšanu, pirms šā termiņa beigām par to informē atbildīgo dalībvalsti. Pretējā gadījumā saskaņā ar [Dublinas III regulas] 29. panta 2. punktu pieprasītāja dalībvalsts uzņemas atbildību par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu un citām no minētās regulas izrietošajām saistībām.

[..]”

Kvalificēšanas direktīva

17 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV 2011, L 337, 9. lpp.; turpmāk tekstā – “Kvalificēšanas direktīva”) VII nodaļā, kas ietver šīs direktīvas 20.–35. pantu, ir definēts starptautiskās aizsardzības saturs.

18 Kvalificēšanas direktīvas 34. pantā “Integrācijas iespēju pieejamība” ir paredzēts:

“Lai veicinātu starptautiskās aizsardzības saņēmēju integrāciju sabiedrībā, dalībvalstis nodrošina piekļuvi tādām integrācijas programmām, ko tās uzskata par atbilstošām, lai ņemtu vērā bēgļa vai alternatīvās aizsardzības statusu saņēmušo personu īpašās vajadzības, vai rada priekšnoteikumus, kas garantē šādu programmu pieejamību.”

Uzņemšanas direktīva

19 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/33/ES (2013. gada 26. jūnijs), ar ko nosaka standartus starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju uzņemšanai (OV 2013, L 180, 96. lpp.; turpmāk tekstā – “Uzņemšanas direktīva”), 5. pantā “Informācija” ir paredzēts:

“1. Dalībvalstis saprātīgā termiņā, kas nav ilgāks kā piecpadsmit dienas pēc starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniegšanas, informē pieteikuma iesniedzējus vismaz par viņiem piešķirtajiem pabalstiem un saistībām, kādas viņiem jāievēro attiecībā uz uzņemšanas nosacījumiem.

[..]

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā noteiktā informācija ir sniegta rakstveidā un tādā valodā, kuru pieteikuma iesniedzējs saprot, vai valodā, kuru ir pamats uzskatīt par viņam saprotamu. Ja nepieciešams, šo informāciju var sniegt arī mutiski.”

20 Uzņemšanas direktīvas 7. pantā “Dzīvesvieta un pārvietošanās brīvība” ir paredzēts:

“1. Pieteikuma iesniedzēji var brīvi pārvietoties viņus uzņēmušās dalībvalsts teritorijā vai apgabalā, kādu šī dalībvalsts viņiem šādam nolūkam noteikusi. Noteiktais apgabals neietekmē neatņemamo privātās dzīves jomu un ir pietiekams, lai nodrošinātu pieeju visiem pabalstiem saskaņā ar šo direktīvu.

2. Sabiedrības interešu, sabiedriskās kārtības dēļ vai, ja tas nepieciešams, lai ātri apstrādātu un efektīvi pārraudzītu pieteikuma iesniedzēja starptautiskās aizsardzības pieteikumu, dalībvalstis var izlemt jautājumu par viņa dzīvesvietu.

3. Dalībvalstis var nodrošināt uzņemšanas materiālos nosacījumus, paredzot pieteikuma iesniedzēja faktisko dzīvesvietu kādā īpašā vietā, kuru nosaka dalībvalstis. Šādu lēmumu, kam var būt vispārīgs raksturs, pieņem individuāli, un tas ir noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos.

4. Dalībvalstis nosaka iespēju piešķirt pieteikuma iesniedzējiem pagaidu atļauju atstāt 2. un 3. punktā minēto dzīvesvietu un/vai 1. punktā minēto noteikto apgabalu. Lēmumus pieņem individuāli, objektīvi un taisnīgi, paskaidrojot iemeslus, ja lēmums ir negatīvs.

Pieteikuma iesniedzējam nav vajadzīga atļauja, lai iepriekš noteiktos laikos apmeklētu iestādes un tiesas, ja viņa ierašanās ir nepieciešama.

5. Dalībvalstis pieprasa, lai pieteikuma iesniedzēji informē kompetentās iestādes par savu pašreizējo adresi un, cik drīz vien iespējams, paziņo šādām iestādēm par jebkurām izmaiņām adresē.”

Vācijas tiesību akti

- 21 *Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet* (Likums par ārvalstnieku uzturēšanos, nodarbinātību un integrāciju federālajā teritorijā, turpmāk tekstā – “*Aufenthaltsgesetz*”), kas grozīts ar 2016. gada 31. jūlija *Integrationsgesetz* (Imigrācijas likums) (*BGBI.* 2016 I, 1939. lpp.; turpmāk tekstā – “*Integrationsgesetz*”), grozījumiem stājoties spēkā 2016. gada 6. augustā, 60.a panta “Izraidīšanas pagaidu apturēšana (ieciētība)” 2. punktā ir paredzēts:

“Ārvalstnieka izraidīšana tiek apturēta uz laiku, kamēr šī izraidīšana faktisku un tiesisku apstākļu dēļ nav iespējama un ja nav piešķirta uzturēšanās atļauja. [...] Ārvalstniekam var tikt izsniegts dokuments, kas apstiprina, ka viņa uzturēšanās uz ieciētības pamata ir pieļaujama (*Duldung*) (turpmāk tekstā – “dokuments par ieciētību”), ja svarīgu humānu vai personisku apsvērumu vai būtisku sabiedrības interešu dēļ ir vajadzīga viņa turpmāka pagaidu atrašanās federālajā teritorijā. Ārvalstniekam piešķir dokumentu par ieciētību svarīgu personisku apsvērumu dēļ [šī punkta] trešā teikuma izpratnē, ja ārvalstnieks Vācijā uzsāk vai ir uzsācis kvalificētas profesionālās izglītības iegūvi valsts atzītā vai līdzvērtīgi reglamentētā profesijā, nav īstenojušies 6. punktā minētie nosacījumi un nav paredzēti konkrēti uzturēšanās pārtraukšanas pasākumi. [Šī punkta] ceturtajā teikumā paredzētajās situācijās dokuments par ieciētību tiek piešķirts uz līgumā par profesionālās izglītības iegūvi noteikto profesionālās izglītības ieguves laiku. [...]”

- 22 *Asylgesetz* (Patvēruma tiesību likums), kas grozīts ar *Integrationsgesetz*, grozījumiem stājoties spēkā 2016. gada 6. augustā (turpmāk tekstā – “*AsylG*”), 29. pantā “Nepieņemami pieteikumi” ir paredzēts:

“(1) Patvēruma pieteikums nav pieņemams, ja

1. cita dalībvalsts ir atbildīga par patvēruma pieteikuma izskatīšanu
 - a) pamatojoties uz [Dublinas III regulu], vai
 - b) pamatojoties uz citām Eiropas Savienības tiesību vai starptautiska līguma normām.

[..]”

- 23 *AsylG* 31. panta “Pārvaldes lēmums par patvēruma pieteikumiem” 3. punktā ir paredzēts:

“2. punktā minētajos gadījumos un, lemjot par patvēruma pieteikumiem, kas nav pieņemami, ir jākonstatē, vai ir īstenojušies *Aufenthaltsgesetz* 60. panta 5. vai 7. punktā ietvertie nosacījumi. Tomēr tas nav nepieciešams gadījumā, kad ārvalstnieks ir atzīts par patvēruma tiesību saņēmēju vai arī viņam tiek piešķirta starptautiskā aizsardzība 1. panta 1. punkta 2. apakšpunkta izpratnē.”

- 24 *AsylG* 34.a pantā “Izraidīšanas rīkojums” ir paredzēts:

“(1) Ja ārvalstnieks ir jāizraida uz drošu trešo valsti (26.a pants) vai uz valsti, kas ir atbildīga par patvēruma procedūras veikšanu (29. panta 1. punkta 1. apakšpunkts), Pārvalde izdod rīkojumu par izraidīšanu uz šo valsti, tiklīdz ir konstatēts, ka tas varēs tikt izpildīts. Tas attiecas arī uz gadījumu,

kad ārvalstnieks patvēruma pieteikumu ir iesniedzis citā dalībvalstī, kas ir atbildīga par patvēruma procedūras veikšanu, pamatojoties uz Eiropas Savienības tiesību vai starptautiska līguma normām, vai arī to ir atsaucis pirms Pārvaldes lēmuma pieņemšanas. Izraidīšanas rīkojums ir izpildāms bez iepriekšēja brīdinājuma un nekavējoties. Ja izraidīšanas rīkojums nevar tikt izdots saskaņā ar [ši punkta] pirmo vai otro teikumu, Pārvalde brīdina par nekavējošu izraidīšanu uz attiecīgo valsti.

(2) Administratīvā procesa likuma 80. panta 5. punktā paredzētie pieteikumi par izraidīšanas rīkojumiem ir iesniedzami vienas nedēļas laikā pēc paziņošanas. Ja pieteikums ir iesniegts savlaicīgi, izraidīšana pirms tiesas nolēmuma pieņemšanas nav pieļaujama. [..]”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

- 25 Prasītājs *Jawo* saskaņā ar viņa paša sniegtajām ziņām ir 1992. gada 23. oktobrī dzimis Gambijas valstspiederīgais.
- 26 Pēc tam, kad *Jawo* 2012. gada 5. oktobrī devās projām no Gambijas, viņš pa jūras ceļu nokļuva Itālijā, no kurienes turpināja virzīties uz Vāciju. 2014. gada 23. decembrī viņš šajā dalībvalstī iesniedza patvēruma pieteikumu.
- 27 Tā kā saskaņā ar *Eurodac* ziņām *Jawo* jau bija iesniedzis patvēruma pieteikumu Itālijā, *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federālā Imigrācijas un bēgļu lietu pārvalde) (turpmāk tekstā – “Pārvalde”) 2015. gada 26. janvārī lūdza Itālijas iestādēm uzņemt atpakaļ attiecīgo personu. Minētās iestādes nereaģēja uz šo lūgumu.
- 28 Ar 2015. gada 25. februāra lēmumu Pārvalde, pirmkārt, noraidīja *Jawo* patvēruma pieteikumu kā nepieņemamu un, otrkārt, izdeva rīkojumu par viņa izraidīšanu uz Itāliju.
- 29 2015. gada 4. martā *Jawo* iesniedza pieteikumu par šo lēmumu un papildus tam 2015. gada 12. martā iesniedza lūgumu noteikt pagaidu pasākumus. Ar 2015. gada 30. aprīļa rīkojumu *Verwaltungsgericht Karlsruhe* (Karlsrūes Administratīvā tiesa, Vācija) vispirms noraidīja šo lūgumu kā nepieņemamu, motivējot ar to, ka tas ir iesniegts novēloti.
- 30 2015. gada 8. jūnijā bija jānotiek *Jawo* pārsūtišanai uz Itāliju. Tomēr šī pārsūtišana nenotika, jo *Jawo* nebija sastopams kopējā izmitināšanas centrā Heidelbergā (Vācija), kurā viņš uzturējās. Atbildot uz *Regierungspräsidium Karlsruhe* (Karlsrūes pārvaldes prezidijs) pieprasījumu, Heidelbergas specializētā struktūrvienība ārkārtas situāciju risināšanai ar mājokli saistītos jautājumos 2015. gada 16. jūnijā norādīja, ka saskaņā ar izmitināšanas centra pārvaldnieka sniegto informāciju *Jawo* jau ilgāku laiku neuzturoties šajā centrā.
- 31 Pārvalde ar veidlapu, kas datēta ar 2015. gada 16. jūniju, informēja Itālijas iestādes, ka saskaņā ar šajā pašā dienā iegūtām ziņām *Jawo* pārsūtišanu šobrīd nav iespējams veikt, jo viņš ir aizbēdzis. Šajā veidlapā tā arī norādīja, ka attiecīgās personas pārsūtišana notiksot ne vēlāk kā 2016. gada 10. augustā “atbilstoši [Dublinas III regulas] 29. panta 2. punktam”.
- 32 Netiek apstrīdēts, ka tajā pašā dienā, kad minētā veidlapa tika nosūtīta Itālijas iestādēm, *Jawo* bija atgriezies Heidelbergā, bet Pārvalde šo informāciju nebija saņēmusi. Tomēr nav konstatēts, ka tieši tajā brīdī, kad *Jawo* ieradās Heidelbergā, Pārvalde jau bija nosūtījusi šo veidlapu Itālijas iestādēm.
- 33 *Jawo* attiecībā uz savu prombūtni paziņoja, ka viņš 2015. gada jūnija sākumā esot devies pie drauga, kas dzīvo Freibergā pie Nekāras [*Freiberg am Neckar*] (Vācija). Saņēmis no sava Heidelbergas istabas biedra telefona zvanu ar informāciju par to, ka viņu meklē policija, viņš esot nolēmis atgriezties Heidelbergā. Tomēr, tā kā viņam neesot bijis pietiekami daudz naudas, lai apmaksātu ceļojumu starp abām šīm

pilsētām, viņam vispirms esot nācies aizņemties šo naudas summu. Atgriežoties Heidelbergā, viņš esot ieradies *Sozialamt* (Sociālais dienests), kur viņš esot apjautājies, vai viņa istaba joprojām viņam ir pieejama, uz ko viņam esot sniegta apstiprinoša atbilde.

- 34 Turklāt *Jawo* paziņoja, ka neviens viņam neesot norādījis, ka viņam būtu bijis jāpaziņo par savu prombūtni.
- 35 2016. gada 3. februārī otrais pārsūtišanas mēģinājums neizdevās tāpēc, ka *Jawo* atteicās iekāpt lidmašīnā, ar kuru bija jāveic viņa pārsūtišana.
- 36 *Verwaltungsgericht Karlsruhe* (Karlsruē Administratīvā tiesa), izskatot jaunu pieteikumu par pagaidu noregulējumu, ar 2016. gada 18. februāra rīkojumu nolēma atzīt *Jawo* 2015. gada 4. martā iesniegtā pieteikuma apturošu iedarbību.
- 37 Ar 2016. gada 6. jūnija spriedumu šī tiesa šo pieteikumu noraidīja.
- 38 Apelācijas sūdzības, kas par šo spriedumu iesniegta *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* (Bādenes-Virtembergas federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa, Vācija), izskatīšanas laikā *Jawo* tostarp apgalvoja, ka 2015. gada jūnijā viņš nav bijis aizbēdzis un ka Pārvalde neesot bijusi tiesīga pagarināt pārsūtišanas termiņu. Turklāt pārvietošana uz Itāliju esot bijusi prettiesiska tāpēc, ka šajā dalībvalstī pastāvēt sistēmiskas nepilnības patvēruma procedūrā un pieteikumu iesniedzēju uzņemšanas apstākļos Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē.
- 39 Apelācijas tiesvedības laikā Pārvaldei kļuva zināms, ka prasītājam Itālijā humānu apsvērumu dēļ ir tikusi izsniegta valsts uzturēšanās atļauja, kas bija derīga vienu gadu un bija izbeigusies 2015. gada 9. maijā. Tomēr iesniedzējtiesa uzskata, ka šīs uzturēšanās atļaujas izsniegšana, ņemot vērā, ka ar minēto atļauju *Jawo* nebija piešķirta starptautiskā aizsardzība Kvalificēšanas direktīvas izpratnē, nerada tādas sekas, lai padarītu Dublinas III regulu par nepiemērojamu.
- 40 Iesniedzējtiesa norāda, ka, lai izšķirtu strīdu pamatlietā, tai vispirms būtu jāatbild uz jautājumu, vai 2015. gada 16. jūnijā, proti, datumā, kurā Pārvalde informēja Itālijas Iekšlietu ministriju, prasītājs bija veicis “bēgšanu” Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta otrā teikuma izpratnē.
- 41 Šajā kontekstā tā paskaidro, ka *Verwaltungsgericht Karlsruhe* (Karlsruē Administratīvā tiesa) 2016. gada 18. februāra lēmuma, ar kuru tika atzīta *Jawo* iesniegtā pieteikuma apturoša iedarbība, pieņemšanas datumā jau bija beidzies šīs regulas 29. panta 1. punktā paredzētais sešu mēnešu termiņš, tādējādi ar minēto lēmumu šis termiņš vairs nevarēja tikt pagarināts vai pārtraukts.
- 42 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, ja tai ir jābalstās uz Dublinas III regulas 2. panta n) punktā ietvertu jēdziena “bēgšanas iespējamība” definīciju, kuras vācu valodas redakcijā ir norāde uz bažām, ka attiecīgā persona ar bēgšanu varētu “izvairīties” no pārsūtišanas procedūras, esot pamats uzskatīt, ka vienīgais vērā ņemamais elements ir attiecīgās personas uzvedība, kuru tā apzināti ir izvēlējusies, lai izvairītos no pārsūtišanas. Tomēr esot pamatots iemesls uzskatīt, ka Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta otrā teikuma piemērošanas mērķiem ir pietiekami, ka kompetentā iestāde nav zinājusi attiecīgās personas uzturēšanās vietu pārsūtišanas mēģinājuma datumā un brīdī, kad šī iestāde par to ir informējusi pieprasījuma saņēmējas dalībvalsts kompetento iestādi. Nekas neļaujot uzskatīt, ka šī tiesību norma ir paredzēta kā sankcija par attiecīgās personas nosodāmo rīcību. Tās mērķis esot ļaut nodrošināt efektīvu Savienības likumdevēja izveidotās atbildīgās dalībvalsts noteikšanas sistēmas (turpmāk tekstā – “Dublinas sistēma”) darbību, kas varētu būtiski tikt traucēta, ja šķērslis pārsūtišanai būtu iemesli, kuri ir ārpus pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts atbildības jomas. Turklāt varētu būt sarežģīti sniegt pierādījumus par to, ka attiecīgās personas ir atstājušas savu dzīvesvietu ar mērķi nepieļaut viņu pārsūtišanu.

- 43 Kā nākamo iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot apstākļus, kādos bēgšanas gadījumā tiek īstenots Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta otrajā teikumā paredzētais sešu mēnešu termiņa pagarinājums. Šajā ziņā tā norāda, ka, lai gan šīs tiesību normas formulējums pirmšķietami rosina domāt, ka dalībvalstīm ir jāvienojas par šo jautājumu, no tā arī varot izrietēt interpretācija, saskaņā ar kuru pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts var vienpusēji izlemt par šo pagarinājumu, pirms sākotnējā sešu mēnešu termiņa beigām informējot pieprasījuma saņēmēju dalībvalsti par faktu, ka šajā termiņā pārsūtīšana nevar notikt un ka tā tiks veikta termiņā, kuru šim mērķim norāda pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts. Šādai interpretācijai, kuru rosinot Īstenošanas regulas 9. panta 2. punkts, esot dodama priekšroka, lai nodrošinātu pārsūtīšanas procedūras efektivitāti.
- 44 Visbeidzot iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai, lai vērtētu pārsūtīšanas tiesiskumu, tai ir jāņem vērā dzīves apstākļi, kādi prasītājam būtu bijuši pieprasījuma saņēmējā dalībvalstī, ja tajā būtu apmierināts viņa starptautiskās aizsardzības pieteikums, it īpaši nopietns risks, ka viņš tajā tiks pakļauts attieksmei, kas būtu pretēja Hartas 4. pantam.
- 45 Šī tiesa šajā ziņā uzskata, ka pārbaudei par to, vai pastāv sistēmiskas nepilnības Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē, nebūtu jāaprobežojas vien ar patvēruma procedūru un šīs procedūras laikā konstatētajiem uzņemšanas apstākļiem, bet ka tajā būtu jāņem vērā arī turpmākā situācija. Proti, labāko apstākļu nodrošināšana vien minētās procedūras laikā neesot pietiekama, ja attiecīgajai personai, tiklīdz tai piešķirta starptautiskā aizsardzība, pastāv iespēja nonākt nabadzībā. Pienākums veikt šādu visaptverošu pieteikuma iesniedzēja situācijas izvērtējumu pirms viņa pārsūtīšanas būtu uzskatāms par nepieciešamu kompensāciju Dublinas sistēmas ietvaros, kas aizliegtu personām, kuras lūdz aizsardzību, brīvi izvēlēties viņu patvēruma valstis. Katrā ziņā šāds pienākums izrietot no ECPAK 3. panta.
- 46 Iesniedzējtiesa turklāt norāda, ka, protams, Kvalificēšanas direktīvā principā esot paredzēta vienīgi vienlīdzīga attieksme salīdzinājumā ar attiecīgās dalībvalsts valstspiederīgajiem. Šāda "valsts attieksme" tomēr varētu izrādīties nepietiekama, lai aizsargātu personu, kurām ir piešķirta starptautiskā aizsardzība, cieņu, ņemot vērā, ka tās parasti esot viegli ievainojamas, tām nav sakņu un tās nespējot efektīvi īstenot tiesības, kuras tām garantē uzņemošā dalībvalsts. Lai ļautu šīm personām sasniegt līmeni, kas ir salīdzināms ar šīs dalībvalsts valstspiederīgo līmeni, un spēju efektīvi īstenot šīs tiesības, Kvalificēšanas direktīvas 34. pantā esot ietverta prasība, ka dalībvalstis nodrošina minētajām personām faktiski piekļuvi tādām integrācijas programmām, kuras pilda īpašu kompensējošu funkciju. Šī tiesību norma esot uzskatāma par minimālu prasību un Dublinas sistēmas pamatojumu.
- 47 Iesniedzējtiesa tostarp atsaucas uz Šveices Bēgļu lietu padomes 2016. gada augustā publicēto ziņojumu "Uzņemšanas nosacījumi Itālijā", kurā ietverti konkrēti elementi, kas ļauj secināt, ka starptautiskās aizsardzības saņēmēji šajā dalībvalstī varot tikt pakļauti riskam dzīvot pilnīgā sociālā atstumtībā, bez noteiktas dzīvesvietas un nabadzībā. Saskaņā ar šo ziņojumu minētās dalībvalsts nepietiekami attīstīto sociālo sistēmu Itālijas iedzīvotājiem kompensē ģimenes solidaritāte, kas neesot pieejama starptautiskās aizsardzības saņēmējiem. Minētajā ziņojumā turklāt ir uzsvērts, ka Itālijā tikpat kā neeksistē kompensējoša rakstura integrācijas programma, un it īpaši tas, ka piekļuvei nepieciešamajiem valodu kursiem ir izteikts gadījuma raksturs. Visbeidzot šis ziņojums ļaujot atklāt, ka, ņemot vērā ievērojamo bēgļu skaita pieaugumu pēdējo gadu laikā, nevalstiskās organizācijas un baznīcas nevar kompensēt nopietnās valsts sociālās sistēmas strukturālās nepilnības.

48 Šajos apstākļos *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* (Bādenes-Virtembergas federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai patvēruma meklētājs ir veicis bēgšanu [Dublinas III regulas] 29. panta 2. punkta otrā teikuma izpratnē tikai tad, ja viņš nolūkā novērst vai apgrūtināt pārsūtīšanu mērķtiecīgi un apzināti ir izvairījies no valsts iestādēm, kuru kompetencē ir veikt pārsūtīšanu, vai arī pietiek ar to, ka viņš jau ilgāku laiku neuzturas viņam piešķirtajā dzīvesvietā, iestāde vairs nav informēta par viņa atrašanās vietu un tāpēc plānotā pārsūtīšana nav īstenojama?

Vai attiecīgā persona var atsaukties uz iepriekš minētās tiesību normas pareizu piemērošanu un tiesvedībā par pārsūtīšanas lēmumu iebilst, ka pārsūtīšanas termiņš ir beidzies tāpēc, ka tā nav veikusi bēgšanu?

2) Vai [Dublinas III regulas] 29. panta 1. punkta pirmajā daļā paredzētais termiņš ir pagarināms jau tadēļ, ka pārsūtītāja dalībvalsts vēl pirms termiņa beigām informē atbildīgo dalībvalsti par to, ka attiecīgā persona ir aizbēgusi, vienlaikus nosaucot konkrētu termiņu, līdz kuram tiks veikta pārsūtīšana un kurš nedrīkst pārsniegt 18 mēnešus, vai arī pagarināšana ir iespējama vienīgi tadējādi, ka iesaistītās dalībvalstis pagarināto termiņu nosaka vienoties?

3) Vai patvēruma meklētāja pārsūtīšana uz atbildīgo dalībvalsti nav pieļaujama, ja starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanas gadījumā minētajā valstī no tajā sagaidāmo dzīves apstākļu viedokļa viņam draudētu nopietns risks sastapties ar [Hartas] 4. pantā norādīto izturēšanos?

Vai šis jautājums vispār ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā?

Pēc kādiem Savienības tiesību kritērijiem ir jāvērtē personas, kurai ir piešķirts starptautiskās aizsardzības statuss, dzīves apstākļi?”

Tiesvedība Tiesā

49 Pēc iesniedzējtiesas pieteikuma norīkotā [Tiesas] palāta izvērtēja nepieciešamību piemērot šai lietai Tiesas Reglamenta 107. pantā paredzēto steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedību. 2017. gada 24. aprīlī šī palāta pēc ģenerāladvokāta uzklaušanās nolēma šo pieteikumu noraidīt.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

50 Ar savu pirmo jautājumu, kas ietver divas daļas, iesniedzējtiesa jautā, pirmkārt, vai Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta otrais teikums ir jāinterpretē tādejādi, ka, lai varētu tikt uzskatīts, ka attiecīgā persona ir veikusi bēgšanu šīs tiesību normas izpratnē, ir nepieciešams, ka, lai nepieļautu pārsūtīšanu, viņa apzināti ir izvairījusies no kompetentajām iestādēm, vai, gluži pretēji, šajā ziņā ir pietiekami, ka šī persona ir atstājusi viņai piešķirto dzīvesvietu un šīs iestādes nav tikušas informētas par viņas prombūtni, tādejādi šī pārsūtīšana nevar tikt īstenota.

51 Otrkārt, iesniedzējtiesa vaicā, vai Dublinas III regulas 27. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādejādi, ka tiesvedībā par pārsūtīšanas lēmumu attiecīgā persona var atsaukties uz šīs regulas 29. panta 2. punktu, apgalvojot, ka pārsūtīšanas termiņš ir beidzies, jo viņa nav veikusi bēgšanu.

- 52 Attiecībā uz šī pirmā jautājuma pirmo daļu ir jānorāda, ka Dublīnas III regulas 29. panta 1. punkta pirmajā daļā un 2. punktā ir paredzēts, ka, izbeidzoties imperatīvam sešu mēnešu termiņam, pilna atbildība par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu pāriet uz pieprasījuma iesniedzēju dalībvalsti, izņemot, ja šis termiņš izņēmuma kārtībā ir ticis pagarināts, ilgākais, līdz vienam gadam tāpēc, ka pārsūtīšana nevar tikt veikta attiecīgās personas ieslodzījuma dēļ, vai, ilgākais, līdz astoņpadsmit mēnešiem attiecīgās personas bēgšanas gadījumā; šajos gadījumos atbildības pāreja par tās pieteikuma izskatīšanu notiek šādi noteiktā termiņa beigās.
- 53 Attiecībā uz to, kādos apstākļos var tikt uzskatīts, ka ir noticis pieteikuma iesniedzēja “bēgšanas gadījums” Dublīnas III regulas 29. panta 2. punkta otrā teikuma izpratnē, ir jākonstatē, ka šajā regulā nav sniegti precizējumi šajā jautājumā.
- 54 Patiešām, Dublīnas III regulā nav ietverta “bēgšanas” jēdziena definīcija un nevienā no tās normām nav tieši konkretizēts, vai šis jēdziens nozīmē, ka attiecīgajai personai ir bijis nolūks izvairīties no iestādēm, lai nepieļautu savu pārsūtīšanu.
- 55 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru no prasības par Savienības tiesību vienveidīgu piemērošanu izriet, ka tad, kad Savienības tiesību normā nav atsauces uz dalībvalstu tiesībām saistībā ar kādu īpašu jēdzienu, šis jēdziens visā Savienībā ir jāinterpretē autonomi un vienveidīgi, kas ir panākams, ņemot vērā ne vien attiecīgās tiesību normas tekstu, bet arī tās kontekstu un tiesiskā regulējuma, kurā šī tiesību norma ietilpst, mērķi (spriedums, 2018. gada 8. marts, *DOCERAM*, C-395/16, EU:C:2018:172, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 56 Šajā ziņā no vārda “bēgšana” – kas ir izmantots lielākajā daļā no Dublīnas III regulas 29. panta 2. punkta otrā teikuma valodu redakcijām un nozīmē attiecīgās personas gribu aizbēgt no kāda vai izvairīties no kaut kā, proti, šajā kontekstā – no kompetentajām iestādēm un tādējādi no savas pārsūtīšanas, – parastās nozīmes izriet, ka šī tiesību norma principā ir piemērojama vien tad, kad šī persona apzināti izvairās no šīm iestādēm. Turklāt Īstenošanas regulas 9. panta 1. punktā kā viens no iespējamajiem pārsūtīšanas atlikšanas iemesliem tostarp ir paredzēts gadījums, “kad patvēruma meklētājs no pārsūtīšanas procedūras ir atteicies [izvairīties]”, un tas nozīmē nodoma elementa esamību. Tāpat Dublīnas III regulas 2. panta n) punktā jēdziens “bēgšanas iespējamība” atsevišķu valodu redakcijās, tostarp vācu valodas redakcijā, ir definēts, atsaucoties uz bažām, ka attiecīgā persona ar bēgšanu varētu “izvairīties” no pārsūtīšanas procedūras.
- 57 Konteksts, kurā iekļaujas Dublīnas III regulas 29. panta 2. punkta otrais teikums, un ar šo regulu īstenojamie mērķi tomēr nepieļauj tādu šīs tiesību normas interpretāciju, saskaņā ar kuru situācijā, kurā pārsūtīšana nevar tikt īstenota tāpēc, ka attiecīgā persona ir atstājusi viņai piešķirto dzīvesvietu, neinformējot kompetentās iestādes par savu prombūtni, šīm iestādēm būtu jāsniedz pierādījumi, ka šai personai patiešām ir bijis nolūks izvairīties no šīm iestādēm, lai nepieļautu savu pārsūtīšanu.
- 58 Proti, no Dublīnas III regulas 4. un 5. apsvēruma izriet, ka tās mērķis ir izveidot skaidru un praktiski realizējamu metodi, kas balstīta uz objektīviem un taisnīgiem kritērijiem gan attiecībā uz dalībvalstīm, gan konkrētajām personām, lai ātri noteiktu dalībvalsti, kas ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, lai garantētu šādas aizsardzības piešķiršanas procedūras faktisku pieejamību un nekavētu sasniegt starptautiskās aizsardzības pieteikumu ātras izskatīšanas mērķi.
- 59 Ņemot vērā šo ātras izskatīšanas mērķi, Dublīnas III regulas 29. panta 1. punktā un 2. punkta pirmajā teikumā noteiktais sešu mēnešu pārsūtīšanas termiņš ir domāts, lai nodrošinātu, ka attiecīgā persona iespējami isākā laikā patiešām tiek pārsūtīta uz dalībvalsti, kas atbildīga par viņas starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, vienlaikus – ņemot vērā ar šīs personas pārsūtīšanas izpildi saistīto praktisko sarežģītību un organizatoriskās grūtības –, dodot abām attiecīgajām dalībvalstīm nepieciešamo laiku, lai vienotos par šīs pārsūtīšanas īstenošanu, un, konkrētāk, ļaujot pieprasījuma iesniedzējai dalībvalstij noteikt pārsūtīšanas izpildes kārtību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 29. janvāris, *Petrosian*, C-19/08, EU:C:2009:41, 40. punkts).

- 60 Šajā kontekstā Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta otrajā teikumā izņēmuma kārtībā ir atļauts pagarināt šo sešu mēnešu termiņu, lai ņemtu vērā faktu, ka pieprasījuma iesniedzējai dalībvalstij faktiski ir neiespējami veikt attiecīgās personas pārsūtīšanu viņas ieslodzījuma vai bēgšanas dēļ.
- 61 Taču, ņemot vērā būtiskās grūtības, ar kurām var satapties kompetentās iestādes, lai sniegtu pierādījumus par attiecīgās personas nolūkiem, fakts, ka tām tiek pieprasīti šādi pierādījumi, varētu dot iespēju tiem starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem, kuri nevēlas tikt pārsūtīti uz dalībvalsti, kas saskaņā ar Dublinas III regulu ir noteikta kā atbildīgā par viņu pieprasījuma izskatīšanu, izvairīties no pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts iestādēm līdz sešu mēnešu termiņa beigām, lai par šo izskatīšanu atbilstoši šīs regulas 29. panta 2. punkta pirmajam teikumam atbildīga būtu šī pēdējā minētā dalībvalsts.
- 62 Attiecīgi, lai nodrošinātu efektīvu Dublinas sistēmas funkcionēšanu un tās mērķu īstenošanu, ir jāuzskata, ka tad, kad attiecīgās personas pārsūtīšana nevar tikt īstenota tāpēc, ka viņa ir atstājusi viņai piešķirto dzīvesvietu, neinformējot valsts kompetentās iestādes par savu prombūtni, šīs minētās iestādes ir tiesīgas pieņemt, ka šai personai ir bijis nolūks izvairīties no šīm iestādēm, lai nepieļautu savu pārsūtīšanu, tomēr ar nosacījumu, ka minētā persona pienācīgi ir tikusi informēta par pienākumiem, kuri viņai ir šajā ziņā.
- 63 Šajā kontekstā ir jānorāda, ka atbilstoši Uzņemšanas direktīvas 7. panta 2.–4. punktam dalībvalstis var ierobežot patvēruma pieteikuma iesniedzējiem iespēju izvēlēties viņu dzīvesvietu un pieprasīt, lai šie pieteikuma iesniedzēji saņemtu iepriekšēju administratīvu atļauju šīs vietas atstāšanai, kā šķiet to faktiski ir izdarījusi Vācijas Federatīvā Republika. Turklāt saskaņā ar šīs direktīvas 7. panta 5. punktu dalībvalstis nosaka pieteikuma iesniedzējiem pienākumu informēt kompetentās iestādes par savu adresi un iespējami ātri paziņot tām par jebkurām adreses izmaiņām.
- 64 Tomēr saskaņā ar Uzņemšanas direktīvas 5. pantu dalībvalstīm ir jāinformē pieteikuma iesniedzēji par šiem pienākumiem. Proti, pieteikuma iesniedzējam nevar tikt pārņemts, ka viņš ir atstājis viņam piešķirto dzīvesvietu, neinformējot par to kompetentās iestādes, un attiecīgā gadījumā, nelūdzot tām iepriekšēju atļauju, ja šis pieteikuma iesniedzējs nav ticis informēts par minētajiem pienākumiem. Izskatāmajā lietā iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai prasītājs pamatlietā patiešām ir ticis informēts par šādiem pienākumiem.
- 65 Turklāt, tā kā nevar tikt izslēgta tādu pamatotu iemeslu esamība, kuri attaisno faktu, ka pieteikuma iesniedzējs nav informējis kompetentās iestādes par savu prombūtni, viņam ir jāsauglabā iespēja pierādīt, ka viņam nav bijis nolūka izvairīties no šīm iestādēm.
- 66 Attiecībā uz pirmā jautājuma otro daļu, ar kuru vēlas noskaidrot, vai tiesvedībā saistībā ar pārsūtīšanas lēmumu attiecīgā persona var atsaukties uz Dublinas III regulas 29. panta 2. punktu, apgalvojot, ka pārsūtīšanas termiņš ir beidzies, jo viņa nav veikusi bēgšanu, ir jākonstatē, ka no 2017. gada 25. oktobra sprieduma *Shiri* (C-201/16, EU:C:2017:805), kas taisīts pēc šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanas, izriet, ka tas ļauj sniegt apstiprinošu atbildi.
- 67 Šajā spriedumā Tiesa ir nospriedusi, pirmkārt, ka, lai nodrošinātu, ka pārsūdzētais pārsūtīšanas lēmums tiek pieņemts pēc tam, kad ir pareizi piemērotas ar Dublinas III regulu izveidotās uzņemšanas un atpakaļuzņemšanas procedūras, tiesai, kura izskata pieteikumu par pārsūtīšanas lēmumu, ir jāspēj pārbaudīt starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja apgalvojumus, atbilstoši kuriem šis lēmums esot pieņemts, pārkāpjot šīs regulas 29. panta 2. punktā ietvertos noteikumus, jo, tā kā jau iepriekš ir beidzies minētās regulas 29. panta 1. un 2. punktā paredzētais sešu mēnešu termiņš, pieprasījuma iesniedzēja dalībvalsts jau minētā lēmuma pieņemšanas dienā esot kļuvusi par atbildīgo dalībvalsti (spriedums, 2017. gada 25. oktobris, *Shiri*, C-201/16, EU:C:2017:805, 40. punkts).

- 68 Otrkārt, ņemot vērā Dublinas III regulas 19. apsvērumā minēto mērķi nodrošināt attiecīgo personu tiesību efektīvu aizsardzību saskaņā ar Hartas 47. pantu, kā arī šīs regulas 5. apsvērumā minēto mērķi ātri nodrošināt par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu atbildīgās dalībvalsts noteikšanu gan šādas aizsardzības pieteikuma iesniedzēju interesēs, gan ar Dublinas regulu izveidotās sistēmas vispārējas darbības interesēs, pieteikuma iesniedzējam ir jābūt pieejamam efektīvam un ātram tiesību aizsardzības līdzeklim, kas viņam ļauj atsaukties uz minētās regulas 29. panta 1. un 2. punktā noteiktā sešu mēnešu termiņa izbeigšanos, kas ir notikusi pēc pārsūtīšanas lēmuma pieņemšanas (spriedums, 2017. gada 25. oktobris, *Shiri*, C-201/16, EU:C:2017:805, 44. un 46. punkts).
- 69 Vācijas tiesiskajā regulējumā šķietami atzītās tāda pieteikuma iesniedzēja, kurš ir tādā situācijā kā prasītājs *Jawo*, tiesības – neskarot pārbaudi, kas jāveic iesniedzējtiesai, – tiesvedībā saistībā ar pārsūtīšanas lēmumu atsaukties uz apstākļiem, kas ir radušies pēc tam, kad attiecībā uz viņu pieņemts šāds lēmums, atbilst šim pienākumam paredzēt efektīvu un ātru tiesību aizsardzības līdzekli (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2017. gada 25. oktobris, *Shiri*, C-201/16, EU:C:2017:805, 46. punkts).
- 70 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild šādi:
- Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta otrais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka pieteikuma iesniedzējs veic “bēgšanu” šīs tiesību normas izpratnē gadījumā, kad viņš no valsts iestādēm, kuras ir atbildīgas par viņa pārsūtīšanas veikšanu, izvairās apzināti, lai nepieļautu šo pārsūtīšanu. Var tikt pieņemts, ka tas tā ir gadījumā, kad šī pārsūtīšana nevar tikt īstenota tāpēc, ka šis pieteikuma iesniedzējs ir atstājis viņam piešķirto dzīvesvietu, neinformējot valsts kompetentās iestādes par savu prombūtni, ar nosacījumu, ka viņš ir ticis informēts par saviem pienākumiem šajā ziņā, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Minētais pieteikuma iesniedzējs saglabā iespēju pierādīt, ka fakts, ka viņš nav brīdinājis šīs iestādes par savu prombūtni, ir attaisnojams ar pamatotiem iemesliem, nevis ar nolūku izvairīties no šīm iestādēm.
 - Dublinas III regulas 27. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesvedībā par pārsūtīšanas lēmumu attiecīgā persona var atsaukties uz šīs regulas 29. panta 2. punktu, apgalvojot, ka tāpēc, ka viņa nav veikusi bēgšanu, sešu mēnešu pārsūtīšanas termiņš ir beidzies.

Par otro jautājumu

- 71 Ar savu otro jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta otrais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai pagarinātu pārsūtīšanas termiņu, ilgākais, līdz astoņpadsmit mēnešiem, ir pietiekami, ka pieteikuma iesniedzēja dalībvalsts pirms sešu mēnešu pārsūtīšanas termiņa beigām informē atbildīgo dalībvalsti par faktu, ka attiecīgā persona ir aizbēgusi, un ka vienlaikus tā norāda jaunu pārsūtīšanas termiņu, vai arī ir vajadzīgs, lai abas šīs dalībvalstis vienotos par šo jauno termiņu.
- 72 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta otrajā teikumā tajā paredzētajās situācijās nav paredzēta nekāda saskaņošana starp pieprasījuma iesniedzēju dalībvalsti un atbildīgo dalībvalsti attiecībā uz pārsūtīšanas termiņa pagarinājumu. Tādējādi šī tiesību norma atšķiras no minētās regulas 29. panta 1. punkta, kurā tieši ir paredzēts, ka pārsūtīšanu veic pēc abu attiecīgo dalībvalstu savstarpējas apspriešanās.
- 73 Tālāk, pieprasot apspriešanos arī Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta otrajā teikumā paredzētajās situācijās, šī tiesību norma tiktu padarīta par grūti piemērojamu un varētu daļēji tikt liegta tās lietderīgā iedarbība. Proti, informācijas apmaiņai starp abām attiecīgajām dalībvalstīm, kas būtu jāveic, lai vienotos par pārsūtīšanas termiņa pagarināšanu, būtu jāvēlti gan laiks, gan resursi un nebūtu tāda efektīva mehānisms, kas ļautu atrisināt domstarpības attiecībā uz jautājumu, vai ir īstenojušies šādas pagarināšanas nosacījumi. Turklāt, lai izslēgtu termiņa pagarināšanu, būtu pietiekami, ka pieprasījuma saņēmēja dalībvalsts turpinātu būt pasīva.

- 74 Visbeidzot ir jānorāda, ka saskaņā ar Dublinas III regulas 29. panta 4. punktu Komisija ar īstenošanas aktiem nosaka vienādus nosacījumus attiecībā uz apspriešanos un informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm, īpaši gadījumos, kad tiek veikta atlikta vai nokavēta pārsūtīšana. Īstenošanas regulas 9. panta 2. punktā ir precizēts, ka dalībvalsts, kura kāda no šajā 29. panta 2. punktā minētajiem iemesliem dēļ nevar veikt pārsūtīšanu parastajā sešu mēnešu termiņā, pirms šā termiņa beigām par to informē atbildīgo dalībvalsti, un tajā šajā ziņā nav paredzēts apspriešanās pienākums.
- 75 No iepriekš minētā izriet, ka uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Dublinas III regulas 29. panta 2. punkta otrais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai pagarinātu pārsūtīšanas termiņu, ilgākais, līdz astoņpadsmit mēnešiem, ir pietiekami, ka pieteikuma iesniedzēja dalībvalsts pirms sešu mēnešu pārsūtīšanas termiņa beigām informē atbildīgo dalībvalsti par faktu, ka attiecīgā persona ir aizbēgusi, un vienlaikus norāda jaunu pārsūtīšanas termiņu.

Par trešo jautājumu

- 76 Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa jautā, vai Hartas 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs, piemērojot Dublinas III regulas 29. pantu, tiek pārsūtīts uz dalībvalsti, kura atbilstoši šai regulai ir atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ja šādas aizsardzības piešķiršanas šajā dalībvalstī gadījumā pastāvētu nopietns risks, ka šis pieteikuma iesniedzējs tiks pakļauts necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei Hartas 4. panta izpratnē paredzamo dzīves apstākļu dēļ, ar kuriem viņš saskartos kā starptautiskās aizsardzības saņēmējs minētajā dalībvalstī. Turklāt šī tiesa jautā, vai šāds jautājums ietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā. Tā arī vēlas noskaidrot, kādi attiecīgajā gadījumā ir kritēriji, saskaņā ar kuriem valsts tiesai ir jāvērtē personas, kurai ir piešķirta starptautiskā aizsardzība, dzīves apstākļi.
- 77 Šajā ziņā vispirms ir jākonstatē, ka dalībvalsts lēmums pārsūtīt pieteikuma iesniedzēju, piemērojot Dublinas III regulas 29. pantu, uz dalībvalsti, kura atbilstoši šai regulai principā ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, veido kopējās Eiropas patvēruma sistēmas elementu un, attiecīgi, ar to tiek īstenotas Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē (pēc analogijas skat. spriedumus, 2011. gada 21. decembris, N. S. u.c., C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 68. un 69. punkts, kā arī 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 53. un 54. punkts).
- 78 Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka Dublinas III regulas normas ir jāinterpretē un jāpiemēro, ievērojot Hartā garantētās pamattiesības, tostarp tās 4. pantu, kurā bez jebkādas atkāpes iespējas ir aizliegta visa veida necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās, kurš tādējādi ir fundamentāli būtisks un kuam ir absolūts raksturs, jo tas ir cieši saistīts ar Hartas 1. pantā paredzētās cilvēka cieņas ievērošanu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi* un *Căldăraru*, C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 85. un 86. punkts, kā arī 2017. gada 16. februāris, C. K. u.c., C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 59., 69. un 93. punkts).
- 79 Līdz ar to trešais jautājums ir jautājums par Savienības tiesību interpretāciju LESD 267. panta izpratnē.
- 80 Otrkārt, ir jāatgādina, ka Savienības tiesības ir balstītas uz pamatpremisu, saskaņā ar kuru katrai dalībvalstij ar visām pārējām dalībvalstīm – un tās to savstarpēji atzīst – ir kopīgas daudzas Savienības pamatvērtības, kā tas ir precizēts LES 2. pantā. Šī premisa nozīmē un pamato savstarpējo uzticēšanos starp dalībvalstīm attiecībā uz šo vērtību atzīšanu un tātad Savienības tiesību, ar kurām tās tiek īstenotas, ievērošanu (spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 35. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī attiecībā uz to, ka to attiecīgās valstu tiesību sistēmas var sniegt līdzvērtīgu un efektīvu to pamattiesību aizsardzību,

kurās atzītas Hartā, tostarp tās 1. un 4. pantā, kuros nostiprināta viena no Savienības un tās dalībvalstu pamatvērtībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi un Căldăraru*, C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 77. un 87. punkts).

- 81 Dalībvalstu savstarpējas uzticēšanās principam, ņemot vērā, ka tas ļauj izveidot un uzturēt telpu bez iekšējām robežām, Savienības tiesībās ir fundamentāla nozīme. Konkrētāk, it īpaši attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu savstarpējas uzticēšanās princips katrai no šīm valstīm nosaka pienākumu uzskatīt, izņemot ārkārtas apstākļus, ka visas pārējās dalībvalstis ievēro Savienības tiesības, it īpaši šajās tiesībās atzītās pamattiesības (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi un Căldăraru*, C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 78. punkts, kā arī 2018. gada 25. jūlijs, *Minister for Justice and Equality* (Tiesu sistēmas nepilnības), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, 36. punkts).
- 82 Attiecīgi kopējās Eiropas patvēruma sistēmas kontekstā un, it īpaši, Dublinas III regulas – kas ir balstīta uz savstarpējas uzticēšanās principu un vērsta uz to, lai, vienkāršojot starptautiskās aizsardzības pieteikumus, paātrinātu to izskatīšanu gan pieteikuma iesniedzēju, gan valstu, kas ir tās dalībnieces, interesēs, – kontekstā ir jāpieņem, ka katrā dalībvalstī paredzētā attieksme pret šādas aizsardzības pieteikumu iesniedzējiem ir atbilstoša Hartas prasībām, Konvencijai par bēgļa statusu, kas parakstīta Ženēvā 1951. gada 28. jūlijā (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)), kā arī ECPAK (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 21. decembris, N. S. u.c., C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 78.–80. punkts).
- 83 Tomēr nevar tikt izslēgts, ka šī sistēma noteiktā dalībvalstī praksē var būt saistīta ar lielām operacionālām grūtībām tādējādi, ka pastāv nopietns risks, ka attieksme pret starptautiskās aizsardzības saņēmējiem to nosūtīšanas uz šo dalībvalsti gadījumā nebūs saderīga ar viņu pamattiesībām (spriedums, 2011. gada 21. decembris, N. S. u.c., C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 81. punkts).
- 84 Šādos apstākļos tādas neatspēkojamas prezumpcijas piemērošana, saskaņā ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pamattiesības tiks ievērotas dalībvalstī, kas atbilstoši Dublinas III regulai ir noteikta kā atbildīgā par pieteikuma izskatīšanu, nebūtu saderīga ar pienākumu interpretēt un piemērot šo regulu atbilstoši pamattiesībām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 21. decembris, N. S. u.c., C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 99., 100. un 105. punkts).
- 85 Tiesa jau ir nospriedusi, ka saskaņā ar Hartas 4. pantu dalībvalstīm, tostarp valstu tiesām, ir pienākums nenosūtīt patvēruma meklētāju uz atbildīgo dalībvalsti Dublinas II regulas, kas ir Dublinas III regulas priekštece, izpratnē gadījumos, kad tās nevar nezināt, ka sistemātiskas nepilnības patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos šajā dalībvalstī veido nopietnus un pierādītus iemeslus uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējam radies reāls risks tikt pakļautam necilvēciskai vai pazemojošai attieksmei šīs tiesību normas izpratnē (spriedums, 2011. gada 21. decembris, N. S. u.c., C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865, 106. punkts).
- 86 Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta otrajā un trešajā daļā, kurās ir kodificēta šī judikatūra, ir precizēts, ka šādā situācijā dalībvalsts, kas nosaka atbildīgo dalībvalsti, kļūst par dalībvalsti, kas ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ja tā pēc šīs regulas III nodaļā noteikto kritēriju izvērtējuma konstatē, ka nav iespējams pārsūtīt pieteikuma iesniedzēju uz dalībvalsti, kas, balstoties uz šiem kritērijiem, izraudzīta kā atbildīgā dalībvalsts, vai uz dalībvalsti, kurai pirmajai iesniegts pieteikums.
- 87 Lai gan Dublinas III regulas 3. panta 2. punkta otrajā daļā ir paredzēta vienīgi tāda situācija, kāda ir pamatā 2011. gada 21. decembra spriedumam N. S. u.c. (C-411/10 un C-493/10, EU:C:2011:865), proti, situācija, kurā reāls necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risks Hartas 4. panta izpratnē izriet no sistēmiskām nepilnībām patvēruma procedūrā un starptautiskās aizsardzības pieteikumu iesniedzēju uzņemšanas apstākļiem dalībvalstī, kas saskaņā ar šo regulu ir noteikta kā atbildīgā par pieteikuma

izskatīšanu, tomēr no šī sprieduma 83. un 84. punkta, kā arī no šajā 4. pantā paredzētā aizlieguma vispārējā un absolūtā rakstura izriet, ka pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšana uz šo dalībvalsti ir izslēgta jebkurā situācijā, kurā pastāv nopietni un pierādīti iemesli uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējam radīsies šāds risks viņa pārsūtīšanas laikā vai pēc tās.

- 88 Attiecīgi minētā 4. panta piemērošanas mērķiem nav nozīmes, kad – pašā pārsūtīšanas brīdī, patvēruma procedūras laikā vai pēc tās – attiecīgajai personai tās pārsūtīšanas uz atbildīgo dalībvalsti Dublinas III regulas izpratnē dēļ radīsies risks tikt pakļautai necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei.
- 89 Kā to ir norādījusi iesniedzējtiesa, kopējā Eiropas patvēruma sistēma un savstarpējas uzticēšanās princips balstās uz pārliecību, ka šīs sistēmas piemērošana nevienā stadijā un nekādā formā neizraisa nopietnu Hartas 4. panta pārkāpumu risku. Šajā ziņā būtu pretrunīgi, ka šāda riska esamība patvēruma procedūras stadijā nepieļauj pārsūtīšanu, savukārt tas pats risks tiek pieciests tad, kad šī procedūra, atzīstot starptautisko aizsardzību, tiek pabeigta.
- 90 Šajā ziņā tad, kad tiesas, kas izskata pieteikumu par pārsūtīšanas lēmumu, rīcībā ir elementi, kurus attiecīgā persona ir iesniegusi, lai pierādītu šāda riska esamību, šai tiesai, balstoties uz objektīviem, ticamiem, precīziem un pienācīgi aktualizētiem elementiem un ņemot vērā Savienības tiesībās garantēto pamattiesību aizsardzības standartu, ir jāizvērtē, vai patiešām pastāv nepilnības, kas var būt sistēmiskas vai vispārējas vai skart atsevišķas personu grupas (pēc analogijas skat. spriedumu, 2016. gada 5. aprīlis, *Aranyosi un Căldăraru*, C-404/15 un C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 89. punkts).
- 91 Treškārt, attiecībā uz jautājumu par to, kādi ir kritēriji, kurus ievērojot valsts kompetentajām iestādēm ir jāveic šis vērtējums, ir jāuzsver, ka, lai ietilptu Hartas 4. panta – kas atbilst ECPAK 3. pantam un kura nozīme un apjoms atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam ir tāds pats kā minētajā konvencijā noteiktajām tiesībām – tvērumā, iepriekšējā šī sprieduma punktā minētajām nepilnībām ir jābūt sasniegušām īpaši augstu tā smaguma pakāpi, kas ir atkarīgs no visiem lietas apstākļiem (ECT, 2011. gada 21. janvāris, *M.S. S. pret Beļģiju un Grieķiju*, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, 254. punkts).
- 92 Šī īpaši augstā smaguma pakāpe tiktu sasniegta tad, kad dalībvalstu iestāžu vienaldzības dēļ persona, kura pilnībā ir atkarīga no valsts atbalsta, neatkarīgi no savas gribas un personīgajām izvēlēm atrodas ekstrēmā nabadzībā, kas viņai neļauj apmierināt tās viselementārākās vajadzības, tostarp tādas vajadzības kā pabarot sevi, nomazgāties un atrast dzīvesvietu, un kas nodara kaitējumu tās fiziskajai vai garīgajai veselībai vai rada tādu viņas situācijas lejupslīdi, kura nav saderīga ar cilvēka cieņu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2011. gada 21. janvāris, *M.S. S. pret Beļģiju un Grieķiju*, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, 252.–263. punkts).
- 93 Šāda pakāpe tātad nevar aptvert situācijas, kuras raksturo pat liela nedrošība vai stipra attiecīgās personas dzīves līmeņa lejupslīde, ja tās neietver ekstrēmu nabadzību, kas šai personai rada tik smagu situāciju, ka tā var tikt pielīdzināta necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei.
- 94 Apstākļi, uz kuru atsaucas iesniedzējtiesa, saskaņā ar kuru atbilstoši šī sprieduma 47. punktā minētajam ziņojumam dalībvalsts, kas parasti ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, valstspiederīgajiem pieejamās ģimenes solidaritātes formas, lai kompensētu minētās dalībvalsts sociālās sistēmas nepilnības, principā nav pieejamas starptautiskās aizsardzības saņēmējiem šajā dalībvalstī, nevar būt pietiekams pamats konstatējumam, ka starptautiskās aizsardzības saņēmējs viņa pārvietošanas uz minēto dalībvalsti gadījumā nonāks šādā ekstrēmā nabadzībā.
- 95 Tomēr pilnībā nevar tikt izslēgts, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs var pierādīt viņam vien raksturīgu tādu ārkārtas apstākļu esamību, kuri nozīmē, ka pārvietošanas uz dalībvalsti, kas parasti ir atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, gadījumā viņš savas

īpašās ievainojamības dēļ neatkarīgi no savas gribas un savām personīgajām izvēlēm nonāks tādas ekstrēmas nabadzības situācijā, kas atbilst šī sprieduma 91.–93. punktā minētajiem kritērijiem, pēc tam, kad viņam tiks piešķirta starptautiskā aizsardzība.

- 96 Izskatāmajā lietā tas, ka pastāv nepilnības, kas radušās, dalībvalstij, kas parasti ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ieviešot šādas aizsardzības saņēmēju integrācijas programmas, nevar būt nopietns un pārbaudīts pamats, lai uzskatītu, ka attiecīgajai personai tās pārsūtīšanas uz šo dalībvalsti gadījumā radīsies reāls risks tikt pakļautai necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei Hartas 4. panta izpratnē.
- 97 Katrā ziņā fakts vien, ka pieprasījuma iesniedzējas dalībvalsts sociālā aizsardzība un/vai dzīves apstākļi ir labvēlīgāki nekā dalībvalstī, kas parasti ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, nevar būt pamats secinājumam, saskaņā ar kuru attiecīgās personas pārsūtīšanas uz šo pēdējo minēto dalībvalsti gadījumā tā tiks pakļauta reālam tādas izturēšanās riskam, kas ir pretēja Hartas 4. pantam.
- 98 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz trešo jautājumu ir jāatbild šādi:
- Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka to piemērošanas jomā ietilpst jautājums par to, vai Hartas 4. pants nepieļauj, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs, piemērojot Dublinas III regulas 29. pantu, tiek pārsūtīts uz dalībvalsti, kas atbilstoši šai regulai parasti ir atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ja šādas aizsardzības piešķiršanas šajā dalībvalstī gadījumā šim pieteikuma iesniedzējam radīsies reāls risks tikt pakļautam necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei šī 4. panta izpratnē paredzamo dzīves apstākļu dēļ, ar kuriem viņš saskartos kā starptautiskās aizsardzības saņēmējs minētajā dalībvalstī.
 - Hartas 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj šādu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšanu, ja vien tiesa, kas izskata pieteikumu par pārsūtīšanas lēmumu, balstoties uz objektīviem, ticamiem, precīziem un pienācīgi aktualizētiem elementiem un ņemot vērā Savienības tiesībās garantētos pamattiesību aizsardzības standartus, nekonstatē, ka šim pieteikuma iesniedzējam šis risks ir reāls, tāpēc ka pārsūtīšanas gadījumā viņš neatkarīgi no savas gribas un savām personīgajām izvēlēm nonāks ekstrēmas nabadzības situācijā.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 99 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav pamatlietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 604/2013 (2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm, 29. panta 2. punkta otrais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka pieteikuma iesniedzējs veic “bēgšanu” šīs tiesību normas izpratnē tad, kad viņš no valsts iestādēm, kuras ir atbildīgas par viņa pārsūtīšanas veikšanu, izvairās apzināti, lai nepieļautu šo pārsūtīšanu. Var tikt pieņemts, ka tas tā ir gadījumā, kad šī pārsūtīšana nevar tikt īstenota tāpēc, ka šis pieteikuma iesniedzējs ir atstājis viņam piešķirto dzīvesvietu, neinformējot valsts kompetentās iestādes par savu prombūtni, ar nosacījumu, ka viņš ir informēts par saviem pienākumiem šajā ziņā, un tas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai. Minētais pieteikuma iesniedzējs saglabā iespēju pierādīt, ka fakts, ka viņš nav brīdinājis šīs iestādes par savu prombūtni, ir attaisnojams ar pamatotiem iemesliem, nevis ar nolūku izvairīties no šīm iestādēm.

Regulas Nr. 604/2013 27. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tiesvedībā par pārsūtīšanas lēmumu attiecīgā persona var atsaukties uz šīs regulas 29. panta 2. punktu, apgalvojot, ka tāpēc, ka viņa nav veikusi bēgšanu, sešu mēnešu pārsūtīšanas termiņš ir beidzies.

- 2) Regulas Nr. 604/2013 29. panta 2. punkta otrais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka, lai pagarinātu pārsūtīšanas termiņu, ilgākais, līdz astoņpadsmit mēnešiem, ir pietiekami, ka pieteikuma iesniedzēja dalībvalsts pirms sešu mēnešu pārsūtīšanas termiņa beigām informē atbildīgo dalībvalsti par faktu, ka attiecīgā persona ir aizbēgusi, un vienlaikus norāda jaunu pārsūtīšanas termiņu.
- 3) Savienības tiesības ir jāinterpretē tādējādi, ka to piemērošanas jomā ietilpst jautājums par to, vai Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. pants nepieļauj, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējs, piemērojot Regulas Nr. 604/2013 29. pantu, tiek pārsūtīts uz dalībvalsti, kas atbilstoši šai regulai parasti ir atbildīga par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, ja šādas aizsardzības piešķiršanas šajā dalībvalstī gadījumā šim pieteikuma iesniedzējam radīsies reāls risks tikt pakļautam necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei šī 4. panta izpratnē paredzamo dzīves apstākļu dēļ, ar kuriem viņš saskartos kā starptautiskās aizsardzības saņēmējs minētajā dalībvalstī.

Pamattiesību hartas 4. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj šādu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja pārsūtīšanu, ja vien tiesa, kas izskata pieteikumu par pārsūtīšanas lēmumu, balstoties uz objektīviem, ticamiem, precīziem un pienācīgi aktualizētiem elementiem un ņemot vērā Savienības tiesībās garantētos pamattiesību aizsardzības standartus, nekonstatē, ka šim pieteikuma iesniedzējam šis risks ir reāls, tāpēc ka pārsūtīšanas gadījumā viņš neatkarīgi no savas gribas un savām personīgajām izvēlēm nonāks ekstrēmas nabadzības situācijā.

[Paraksti]